

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІОГРАФІЯ ВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітня програма «Культурологія»

Спеціальність 034 «Культурологія»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Кваліфікація – Доктор філософії з культурології

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від “4” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія та історіографія візуального мистецтва
Викладач (-і)	Дундяк Ірина Миколаївна, доктор мистецтвознавства, професор
Контактний телефон викладача	050 188 31 01
E-mail викладача	iryna.dundiak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна, вечірня, заочна
Обсяг дисципліни	90 год., 3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	консультації до самостійної роботи аспірантів проводяться на практичних заняттях, з приводу деталей виконання завдань онлайн у месенджерах, емейлом у межах робочого часу викладача.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
ОК «Теорія та історіографія візуального мистецтва» належить до циклу дисциплін вільного вибору аспіранта. Наукова та практична діяльність культуролога тісно пов'язана з різними об'єктами візуального мистецтва. Знання теоретичних особливостей таких об'єктів, синтезу різних історико-культурних підходів на основі сучасного джерелознавства в історії мистецтв будуть корисними не лише для удосконалення теоретичної бази аспіранта, а й у практичній роботі культуролога. Навчальний курс передбачає формування теоретичних знань щодо особливостей теорії та історіографії візуального мистецтва, ознайомлення із основними напрямками розвитку образотворчого мистецтва як складової культурної спадщини та мистецтвознавчими напрямками його дослідження та сприйняття. Пропонований курс полягає як у висвітленні основних теоретичних засад візуального мистецтва та його історіографії, так й у наданні методичних рекомендацій щодо виконання конкретних індивідуальних наукових завдань з тематики візуальної культури та мистецтва. Курс поглибить вміння аспірантів обрати методи дослідження у відповідності до певного виду наукової роботи, а також практичні навички праці з різними науковими джерелами візуального мистецтва.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Ознайомлення аспірантів із теоретичними, історичними, сучасними аспектами теоретичних засад візуального мистецтва та його історіографії, формування цілісного уявлення про особливості різних форм візуального мистецтва, особливостей дослідження пам'яток візуального мистецтва у національній та світовій культурно-мистецькій спадщині. Метою та завданням практичної частини курсу є інтенсивний практикум, що дозволяє засвоїти аспірантам основні теоретичні положення, знання у практичних ситуаціях; збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування мистецтвознавчих та культурологічних досліджень візуального мистецтва, застосовуючи фахову термінологію; готувати історіографічну базу наукових досліджень з візуального мистецтва.	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, ціннісно-світоглядно усвідомлювати їх, розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності культуролога-дослідника, культуролога-практика.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері музичного мистецтва на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність працювати в міжнародному контексті

Фахові компетентності:

СК01. Здатність ініціювати, планувати, організовувати та здійснювати оригінальні наукові дослідження актуальних проблем у сфері музичного мистецтва, досягати наукових результатів, які створюють нові знання і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях.

СК02. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері музичного мистецтва, інтегрувати знання з різних галузей, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК03. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в освітній та науковій діяльності.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК06. Здатність застосовувати новітні музикознавчі концепції, а також аналізувати, оцінювати та прогнозувати культурні явища і процеси.

СК07. Здатність усно і письмово обговорювати результати досліджень українською мовою та мовою країн Європейського Союзу.

СК08. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у сфері мистецтва та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

5. Організація навчання

Вид заняття		Обсяг курсу		Загальна кількість годин	
лекції		20			
семінарські заняття / практичні / лабораторні		10			
самостійна робота		60			
		Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
3	034 Культурологія	2	вибірковий		

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	Заняття практичне	сам. роб
Тема 1. Візуальна культура як дослідницький об'єкт. Теорія та історія мистецтва, види жанри, поняття, категорії, проблема міждисциплінарності . Шляхи формування сучасної парадигми історії візуальних мистецтв.	4	2	12
Тема 2. Виникнення історії мистецтва як науки та формування національних шкіл в рамках загальної теорії та історії мистецтва. Основні етапи становлення історіографії історії візуального мистецтва як науки.	4	2	12
Тема 3. Антична естетика як «прото-історія» історії мистецтв. Особливості теорії та історії мистецтв в середньовічному буддо-кнофуціанському та арабському світі. Інтерпретація теорії та історії мистецтв середньовіччя християнської Європи.	4	2	12
Тема 4. Самовизначення історії мистецтв як історіографічної дисципліни в епоху Ренесансу. «Археологія мистецтва». Методи первинного вивчення художньої пам'ятки. Культурно-історичний метод.	4	2	12
Тема 5. Формально-стилістичний метод вивчення візуальної історії мистецтв . Віденська школа мистецтвознавства. Традиції французького та англійського формалізму. Структурний аналіз в мистецтвознавстві та семантичний підхід до творів візуального мистецтва.	4	2	12
ЗАГ.:	20	10	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	цінка CTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100 80 – 89 70 – 79 60 – 69 50 – 59		відмінно добре задовільно	зараховано
26 – 49	X	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Основними способами контролю на семінарських заняттях є індивідуальне та фронтальне опитування, тестові завдання, обговорення у групі проблемних питань, аналіз ситуативних завдань. Кожен семінар має окремий блок різних варіантів контрольних робіт, що оцінюється 10 балами.

Аспіранти на кожну тему мають індивідуальне науково-дослідне завдання (по 10 балів за кожне). За невчасно здані завдання (відповідно до графіку) знімається по 4 бали з кожного.

Вимоги до письмової роботи

Самостійні завдання науково-дослідницького спрямування курсу розробляються викладачем на початку семестру для кожного аспіранта індивідуально з урахування тематики його дослідницьких уподобань та теми дисертації.

Загальні критерії оцінок письмових завдань:

“відмінно” – здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичними положеннями і термінологією; повно, логічно і послідовно розкриває зміст поставленого завдання відповідно до тематики та рівня складності державною та іноземними мовами; правильно застосовує одержані теоретичні знання для письмового викладу матеріалу; демонструє уміння робити узагальнення і висновки, використовуючи зібрану джерельну базу;

“добре” – здобувач вищої освіти достатньо володіє понятійним апаратом; демонструє уміння комплексно вирішувати поставлене письмове завдання; загалом правильно розкриває основний зміст теми науково-дослідницького завдання; уміє логічно, послідовно, висловити власну думку щодо об'єкту сакрального мистецтва, робити висновки та узагальнення; у тексті допускає незначні неточності;

“задовільно” – здобувач вищої освіти частково володіє ключовими поняттями та термінами; зміст окремих питань індивідуального завдання викладає частково, непослідовно; під час розкриття окремих теоретичних положень письмового завдання серйозні помилки, неточності;

“незадовільно” – здобувач вищої освіти не може розкрити зміст основних понять тематики індивідуального завдання; не вміє логічно обґрунтувати теоретичні положення теми; допускає принципові помилки при викладі тексту завдання.

Семінарські заняття

Загальні критерії оцінок форм контролю семінарських є:

“відмінно” – здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичними положеннями і термінологією; повно, логічно і послідовно розкриває зміст питання; творчо підходить до вирішення поставлених завдань; правильно застосовує одержані теоретичні знання для розв'язання практичних завдань; демонструє уміння робити узагальнення і висновки, використовуючи джерельну базу;

“добре” – здобувач вищої освіти достатньо володіє понятійним апаратом; демонструє уміння комплексно вирішувати завдання; правильно розкриває

	основний зміст матеріалу; уміє логічно, послідовно, висловити власну думку, робити висновки та узагальнення; у відповіді допускає незначні неточності; “задовільно” – здобувач вищої освіти частково володіє ключовими поняттями та термінами; зміст окремих питань викладає частково, непослідовно; під час розкриття окремих теоретичних положень допускає серйозні помилки, неточності; “незадовільно” – здобувач вищої освіти не може розкрити зміст основних понять; не вміє логічно обґрунтувати теоретичні положення; допускає принципові помилки при виконанні більшості завдань, передбачених програмою
Умови допуску до підсумкового контролю Підсумковий контроль	Наявність успішно виконаних індивідуальних науково-дослідницьких робіт заняття з курсу. <i>Форма контролю - залік; форма здачі (комбінована); розподіл балів за завдання:</i> Виконання письмових контрольних робіт – 25 балів Усні відповіді на практичних заняттях – 25 балів Усна відповідь на заліку – 50 балів 7. Політика навчальної дисципліни Відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій для кваліфікаційного рівня «доктор філософії» програмні вимоги навчальної дисципліни спрямовані на досягнення восьмого (8) кваліфікаційного рівня (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 року № 509 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2019-%D0%BF#n5), за яким особа, яка завершила навчання на ОНП третього рівня вищої освіти повинна мати здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну добросовісність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Результатом навчання повинна бути здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення. <u>Академічна добросовісність</u>: очікується, що здобувачі наукового ступеня доктора філософії будуть дотримуватися принципів академічної добросовісності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічного плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ <u>Відвідування занять</u>: відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають аудиторні заняття курсу. Пропуски аудиторних занять відпрацьовуються в обов’язковому порядку.
8. Рекомендована література	
Основна	
1. Нові підходи до історіописання / Під ред. П. Берка. К.: Ніка-Центр, 2010. 368 с. 2. Дюпон-Мельниченко Ж., Ададуров В. Французька історіографія ХХ століття. Львів: Класика, 2001. 170 с. 3. Ковалевська О. Візуальні дослідження та іконографія: проблема розмежування об’єкта, методу та понятійно-категоріального апарату. <i>Спеціальні історичні дисципліни</i>. 2013. № 22. С. 296–304. 4. Burke P. Eyewitnessing: The Uses of Images as Historical Evidence. New York, 2006. 224 p.	
Додаткова	
5. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії і практики. Луцьк: Волинський держуніверситет, 1998. 189 с.	

6. Рабенчук О. До питання про візуальне як джерело історичних досліджень. *Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика*. 2012. № 17. С. 29–39.
7. Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтв. URL: <http://txim.history.knu.ua/index.php/TXIM> (Дата звернення 11.07.2020).

Вимоги до заліку

Перелік теоретичних питань

Візуальна культура як дослідницький об'єкт.

Теорія та історія мистецтва, види жанри, поняття, категорії, проблема міждисциплінарності.

Шляхи формування сучасної парадигми історії візуальних мистецтв.

Виникнення історії мистецтва як науки та формування національних шкіл в рамках загальної теорії та історії мистецтва.

Основні етапи становлення історіографії історії візуального мистецтва як науки. Антична естетика як «прото-історія» історії мистецтв.

Особливості теорії та історії мистецтв в середньовічному буддо-кнофуціанському та арабському світі.

Інтерпретація теорії та історії мистецтв середньовіччя християнської Європи. Самовизначення історії мистецтв як історіографічної дисципліни в епоху Ренесансу.

«Археологія мистецтва».

Методи первинного вивчення художньої пам'ятки.

Культурно-історичний метод.

Формально-стилістичний метод вивчення візуальної історії мистецтв.

Віденська школа мистецтвознавства.

Традиції французького та англійського формалізму.

Структурний аналіз в мистецтвознавстві та семантичний підхід до творів візуального мистецтва.

Викладач _____ Дундяк І. М.